

НАВІЖИ

Молодці
Українці!

Жовтень

2016

Дніпро

Український Ювілейний Місячник

Жовтень
2016

Дніпро
Дубанівське

ISBN:

Видавництво “Навіки”
© Василь Пишний

2 ЖОВТНЯ –

БЛГВ. ВЕЛ. КН.

Ігоря Чернігівського

9 ЖОВТНЯ –

Апостола, Євангеліста

Іоанна Богослова

14 ЖОВТНЯ –

Покрова

Пресвятої Богородиці

26 ЖОВТНЯ –

Іверської ікони Божої Матері

Іван Багряний

Казка про лелек та Павлика мандрівника

I

Летіли лелеки
У краї далекі.
Мають крилечками
Помежи хмарками,
Ой, та й попід небесами.

Жили — не тужили, —
З Павликом дружили.
Самі полетіли,
Павлика лишили,
Тяжко ж його зажурили.

Не летіть, лелеки,
У краї далекі!
Будемо гуляти,
Разом зимувати, —
Є в мене санки і лещата.

Є в мене рушниця
І шабля-сестриця,
Є і лук, і стрілки,
Зостаньтеся тільки,
Буду, буду я вас захищати.

Озвались лелеки
До нього здалека:
“Ні на тих лещатах,
Ані на санчатах
Ми не вмієм, милий, гуляти.

Всі ми довгоносі,
Та ще й ноги босі, —
Як нам зимувати,
В снігах потопати?
Де ж ми візьмем чоботята?

Павлику, наш друже!
Не журися дуже:

Як сніжок розстане,
Як зима пролине,
Ми поприлітаєм
Знов на Україну.

З білими хмарками,
Разом з ластівками
Ми поприлітаєм
О весняній днині,
Бо немає краще,
Як на Україні!

А як будем знову
В вирій вирушати,
Тоді, може, візьмем
Павлика гуляти.

Як буде слухняний,
Та буде хороший,
Та в своїй мамі
Дозволу попросить”.

II

Одійшли морози,
Одійшли пороші.
Павлик був розумний,
Чемний і хороший.

Слухав татка й маму
І любив звірята,
І малу сестричку,
Голуби й крільчата.

Виглядав з віконця,
Поглядав далеко:
Чи не прибувають
З вирію лелеки?

Уже прибувають,
Криличками мають,
Радісно з весною
Всіх поздоровляють!

І звили гніздечко
Осьде на тополі.
Близько біля хати,
В Павлика надворі.

Цілі дні клеочуть —
Дзьобами стукають.
І лелека-батько,
І лелека-мати...

Ось уже в гніздечку
Малі лелечата.

Малі лелечата —
Прехороші діти.
Підіймають вгору
Дзьобики розкриті.

Кличуть батька й маму,
Чом вони не бавлять?..
А внизу радіє —
Береже їх Павлик.

В нього лук і стрілки,
Шабелька при боці...
Отакі бувають
Козаки-молодці!

Записавсь одразу
В козаки завзяті,
Щоб ніхто не скривдив
Малі лелечата.

Ой, прийшли уранці
Вовки-сіроманці:
“Де тут є пташата —
Малі лелечата?..”

Батько, мати в полі —
Нічого не бачать.
Плачуть малі діти —
Лелечата плачуть.

Стали розбишаки
Гніздо руйнувати,
Гніздо руйнувати,
Діток забирати.

Не чують лелеки,
По полю гуляють,
Діточкам маленьким
Гостинці збирають.

Як узяв тут Павлик
Та як стрельнув з лука!
Та й улучив вовка
Поміж самі вуха!

А тує вовчицю —
В саму потилицю!
А тії вовчата —
Поміж оченята.
“Не ходіть!
Забирають!
Лелечата!”

Зраділи лелеки —
І батько, і мати:
“Павлика ж ми будем
Повік шанувати!

Заберем з собою
За море гуляти”.

III

Летіли лелеки
За море удруге,
Забрали з собою
І малого друга.

Летіли далеко
Попід небесами,
Попід небесами,
Помежи хмарками.

Дзьобом стукотіли,
Крильми тріпотіли, —
У далекий вирій —
В Африку летіли.
А поперед ними
Та й понад морями
Ластівки моторні
Несли телеграми.

Телеграми в вирій:
“ЗБИРАЙТЕСЯ, ЗВІРІ,
КУЦІ Й ДОВГОХВОСТІ!
ЗУСТРІЧАЙТЕ
З УКРАЇНИ ГОСТІ!..”

Слони прочитали
І сурмити стали:

“ЗБИРАЙТЕСЯ, ЗВІРІ
ЧОРНІ, БІЛІ Й СІРІ.
БУДЕМО ВІТАТИ,
БУДЕМ ЗУСТРІЧАТИ,
ГОСТЕЙ З УКРАЇНИ
ШАНУВАТИ”.

Чорні крокодили
К морю виходили
І гіпопотами

Прибули з квітками.
Мавпи, і жирафи,
І ногаті струсі —
Прибули і дітки,
І старі матусі.
І смугасті зебри,
Грубі носороги, —
Посідали рядом,
Підібгавши ноги.
Тут іще й акула
Хвостиком майнула,
З моря виходила,
Речі говорила.

З нею всі малята —
Дрібні акулята, —
Назбирали в морі
Подарунків гору.

Засурмили сурми,
Захитались скелі —
Павлика стрічати
Слон іде веселий,

А за ним малятко —
Мале слоненятко, —
Носиком киває,
Павлика стрічає.

Так усі стояли,
Квітами махали —
Гостей з України
Зустрічали.

IV

Павлик у Африці

Так оце та Африка?!
Так оце той вирій?!
Ходить, ходить сонечко
По пустелі сірій.

Попереду — море,
А позаду — гори,
Межи ними один пісок,
Горе ж мені, горе!

Кам'яні доріжки
Покололи ніжки.
Від жару в пустині
Пухирі на спині.
“НІ, НЕМАЄ КРАЩЕ В СВІТІ,
ЯК НА УКРАЇНІ!”

Шкіра посмалилась,
Ніжки натрудились,
Оченята без матусі
Тяжко занудились.

Тут піски гарячі,
Тут страшні пустині.
Ні, немає в світі краще,
Як на Україні.

Тужить Павлик з горя
Край синього моря,
В море поглядає.
А море безкрає.

Павлика втішають
Мавпи, й носороги,
І смугасті зебри,
Й струсі довгоногі,

Чорні крокодили
І гіпопотами...
Ластівки приносять
З дому телеграми:

“Повертайсь, бурлаче,
Годі мандрувати,
Бо скучає батько
І сумує мати.
Час уже додому
З мандрів повертати”.

І радіє Павлик,
Кричить іздалека:

“Скоро вже додому
Полетять лелеки!
А поки — цілую
Сестричку і маму!..”
Ластівка моторна
Несе телеграму.

V

Погостили досить —
Час уже вертати.
Вийшли, вийшли проводжати
Їх усі звірята.

Чорні крокодили
К морю виходили,
І гіпопотами
Прибули з квітками,
Мавпи, і жирафи,
І ногаті струсі —
Пустотливі дітки
І старі матусі.

І смугасті зебри,
Й грубі носороги
Посідали рядом,
Підібгавши ноги.

Тут іще й акула
Хвостиком майнула,
З моря виходила,
Речі говорила.

З нею всі малята, —
Дрібні акулята, —
Назбирали в моря
Подарунків гору.

Засурмили сурми,
Захитались пальми, —
Павлика прощати
Слон іде печальний,

А за ним малятко —
Мале слоненятко
Слізоньки втирає —
Павлика прощає.

Так усі стояли,
Квітами махали
І на Україну
Друга проводжали.

Проводжали друга
В ранішню годину.
“ОЙ, ВІЗЬМИ З СОБОЮ
Й НАС НА УКРАЇНУ!”

VI

Летіли лелеки
Із країв далеких,
Помежи хмарками,
Попід небесами,
Через сині гори,
Через Чорне море...
Не боявся Павлик,
Бо не знав тут горя.

У лелеки крила
Дужі та широкі,
В небесах літають
Швидко і високо...

А на Україні
Зажурилась мати:
“Щось нашого сина
З мандрів не видати!”

Коли тут — л е л е к и!
Прибули здалека!
Приземлитись хочуть,
Дзьобами стукочуть,

Дзьобами стукочуть,
Крилечками мають —

Всіх поздоровляють,
Всіх поздоровляють!

Матінку стареньку,
І сестру маленьку,
І біленькі хати,

І сади строкаті,
І степи широкі
Золоті та сині...
Ой, немає краще
Як на Україні!

Спустились лелеки
Посеред левади.
Павлика стрічають

Всі живі і раді:
Батько і матуся,
Лесик і Настуся,
Крілик і крільчата,
Півник і качата...

І сміються збоку
Радісно лелеки,
Як усі питають
Про краї далекі.

Весело сміється
Сонечко надворі —
Павлик подарунки
Всім привіз з-за моря:

Лесикові — мила
Й лист від крокодила.
А малій Настусі —
Пір'їнку від струся.
Квіти має мама
Від гіпопотама.

Тато ж що здобули? —
Мушлю від акули,
Ще й від носорога
Кремінь для кресала...

Стільки подарунків
Африка прислала.

Решта ж мають квіти
І від всіх привіти,
Від усіх привіти,
Від усіх привіти.

А лелеки дружно
Лагодять хатину,
Ще й нову будують —
Дбають цілу днину.

По зелених луках
З Павликом гуляють,
Радісно з весною
Всіх поздоровляють:

І червоні маки,
І волошки сині...
Ой, немає краще,
Як на Україні.

Голубі озера
І пісні пташині...
ОЙ, НЕМАЄ КРАЩЕ,
ЯК НА УКРАЇНІ.

Жива глина

Людину створено з глини?.. Замісивши глину для мазання хати й обгладивши її руками, бачу, яка вона руда., золотава, гарна й чутлива: ось-ось немов заворушиться, оживе... В ній вочевидь щось живе оживається.

Та чомусь усе ж здається мені, що людину створено з усього, як також - з нічого. Правда, коли оте все перемішати, може то й була глина Творця? Інакше чому бринить, ніби маю в собі цілий світ, у якому є все, хоча воно мені й не відоме, і тому всьому немає кінця? Чому якесь таємниче немов би десь трива і трива оживання?..

* * *

знову у біблійній тиші
стогне земля
не може ніяк
дітей своїх
помирити

* * *

як світло знаходить
дім радості

дім зерна і дім часу

як віднаходить чекаючих
світовидно відчинені двері

Осінній вечір у Діброві

Скочуючись за обрій, осіннє сонце своїми променями рахує хати у селі. Поодинокі хмари пливуть наввипередки зі своїми зображеннями в темно-синій холодній воді Дніпра.

На краю вулиці, при в'їзді до села - череда. Попід парканами йдуть додому годувальниці. Махають хвостами і чухають боки об вишняк.

По городах палять багаття. Пливе по селу запах осіннього диму і печеної картоплі. Бабці сидять – то там, то там, попід дворами і, можливо, народжують завтрашні новини. Діди висять на парканах і щось курять, що інколи перебиває запах городнього диму і печеної картоплі.

Повсюди величезні гори кабаків. Підсохлі ряди соняхів, що вже ніколи не підіймуть голову до сонця. Останні осінні квіти змагаються між собою в красі й кидають безнадійний виклик першій ріллі.

По асфальтній дорозі до міста інколи їдуть автівки. Але їх не хочеться чути. Вони з іншого життя. Їх рух занадто швидкий для сільського виміру часу. Тому вони рухаються у паралельному вимірі. Гуркіт їх моторів ніколи не переможе гупіт падіння яблук і груш в садах. Бо той тихий гупіт звучить не в проміжках часу, а у вічності.

Поодинокі бджоли несуть до вуликів останні крихітки літа.

Вітерець говорить з усім присутнім у селі шелестом листя сухої кукурудзи. Розповідає, яку погоду він завтра принесе.

У вечірнім небі летять у вирій ключі диких гусей. Старий рік від нас іде не 31 грудня, а сьогодні, на крилах вожака, який веде свою зграю до теплих країв.

Ніч... Осінній дим... В небі загораються перші зірки на Чумацькому шляху. Гаснуть вогники у вікнах сільських хат. Засинає село з надією на життя. Незважаючи на те, що на зміну сьогоднішньому теплу вже йде перша крапля осіннього дощу. А за нею – і сама зима.

ЖОВТЕНЬ

1

Міжнародний день музики

2

– **110** років від дня народження **Івана Багряного** (справж. - Лозов'яга Іван Павлович) (1907, м. Охтирка Харківської губ., нині Сумської обл. - 25.08.1963, м. Новий Ульм, Німеччина), українського письменника, художника, драматурга, громадсько-політичного діяча. Автор романів “Тигролови”, “Сад Гетсиманський”, “Людина біжить над прірвою” та ін..

Іван Лозов'яга народився в сім'ї охтирського муляра. Писати вірші почав

у церковно-парафіяльній школі під впливом творів Л. Глібова і Т. Шевченка. Захопившись творчістю В. Винниченка, пробував себе в прозі, драматургії. З дитинства бачив заграви українсько-московської війни, був свідком і жертвою голодоморів, депортацій, нищення відродження України. Встиг здобути загальну й технічну освіту, випустити першу збірку поезій «До меж заказаних», поему «Аве Марія», роман у віршах «Скелька». Увійшовши до групи письменників МАРС, членами якої були В. Підмогильний, Б. Антоненко-Давидович, Т. Осьмачка, Г. Косинка, М. Галич та ін., він прирік себе на ув'язнення в далекосхідних таборах (1932). Потім була втеча, страшні поневіряння дорогою до рідної домівки, знову арешт, тортури, описані в його романі «Сад Гетсиманський». (1948-1950). Роман був чи не першим твором, який розповів правду про жахливий більшовицький ГУЛАГ (Головне управління таборів) - майже на 20 років раніше від роману О. Солженіцина «Архіпелаг ГУЛАГ». Під час Другої світової війни І. Багряному вдалося через підпілля ОУН, концтабори і табори переміщених осіб

вирватися на Захід. У Німеччині він органічно вливається в політичне життя української еміграції, пише повість «Тигролови», в якій підносить тему незламної волі людини, готової до боротьби за вистраждані ідеали. По війні Іван Багряний написав памфлет «Чому я не хочу вертатися до СРСР?», який вийшов у розпал примусової репатріації колишніх радянських громадян, що супроводжувалася насильством, тортурами, фізичним знищенням, засиланням до концтаборів як «ворогів народу». Брошура була перекладена англійською, іспанською, італійською мовами і багато в чому посприяла усвідомленню західною громадськістю небезпеки російського імперіалізму, який зазіхав на існування підвладних йому націй, у тому числі української. Незважаючи на особисту трагічну долю, і в творчості, і в житті Багряний залишався оптимістом і гуманістом. Він був щедро обдарований

силою духу й талантом, що походили
з глибокого його українського коріння.

3

Всесвітній день архітектури

– **135** років від дня народження **Михайла Степановича Возняка** (1881-1954), українського літературознавця

4

– **125** років від дня народження **Юрія Клена (Освальда Бургардта)** (1891-1947), українського письменника, перекладача, літературознавця, редактора, викладача.

Предків не маєш? –

Тож будь тепер сам собі предок.

Люди забули легенди? Нову їм створи.

Втратили віру?

Кресли на скрижалях їм кредо.

Щезли герої? Меча тоді в руки бери.

Автор цих рядків Юрій Клен (Освальд Бургардт) народився 4 жовтня 1891 р. у с. Сербинівка на Поділлі у сім'ї німецьких протестантів купця-колоніста Фрідріха Бургардта та Катіни Сідонії Тіль. Домашньою була німецька мова. Закінчив у селищі Воронівка російську початкову школу, а в містечку Славуті на Поділлі – гімназію. У 1911 вступив до Київського університету Св. Володимира, де здобув ґрунтовну філологічну освіту.

Юрій Клен – м'яка, інтелігентна людина з тонким почуттям гумору, з якоюсь «європейськістю». М. Зеров зумів переконати друга, що українська поезія не безнадійно провінційна та безперспективна. Надзвичайно самокритичний Бурггардт не відразу зважився писати українською. Спочатку перекладав із Вінклера, Шеллі, Рільке, «Дон Жуана» Байрона. У 1928 р. Микола Зеров тріумфуючи оголосив: «Перший оригінальний український вірш Освальда Федоровича!» Це був сонет «Сковорода», потім усе життя поет звертався до філософії «життерадісного аскета».

Сковорода

*Піти, піти без цілі і мети...
Вбирати в себе вітер і простори,
І ліс, і лан, і небо неозоре.
Душі лише співають: "Цвіти, цвіти!"*

*Аж власний світ у ній почне рости,
В якому будуть теж сонця і зорі,
І тихі води, чисті і прозорі.
Прекрасний шлях ясної самоти.*

*Іти у сніг і вітер, в дощ і хугу
І мудрості вином розвести тугу,
Бо, може, це нам вічний заповіт,*

*Оті мандрівки дальні і безкраї,
І, може, іншого шляху немає,
Щоб з хаосу душі створити світ.*

5
Всесвітній день учителя

– День народження священика
Василя Пишного (1943)

– 110 років від дня народження
Івана Дмитровича Ковтуна (1906-
1937), українського письменника-

Іван Ковтун з родиною, 1933

гумориста і сатирика. Іван Дмитрович Ковтун народився в селі Чорнобаївка Ізюмського повіту на Харківщині в селянській сім'ї.

За особистої санкції І. В. Сталіна і його найближчих соратників по Політбюро ЦК ВКП(б) Військова Колегія Верховного Суду СРСР 14 липня 1937 року засудила Ковтуна до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією належного йому майна. Вирок виконано 15 липня 1937 року.

Одночасно з ним, у той саме день, смертний вирок отримали письменники – Віталій Чигирин, Василь Чечвянський-Губенко, Олексій Гедзь, Борис Коваленко, Володимир Ярошенко, Іван Калянник, Гнат Пронь, Дмитро Чепурний, Анатолій Волкович; художники – Михайло Бойчук та четверо його учнів: Іван Падалка, Іван Липківський, Василь Седляр, Іван Орел-Орленко, економіст Корній Тараненко, директор Державної бібліотеки ВУАН (нині – ім. Вернадського) Василь Іванушкін та директор «Березіля» Олексій Лозорішак.

6

– 110 років тому, 6 жовтня 1701 р., завдяки гетьману Івану Мазепі Києво-Могилянському колегіуму надано статус Академії. «Києво-Могилянська колегія - вищий навчальний заклад, заснований святим Петром Могилою в Києві 1632 як правонаступник стародавньої Київської

Академії, заснованої Ярославом Мудрим. Колегія утворена в результаті злиття Київської братської та

Лаврської шкіл». Щоб підтримати заклад морально й матеріально, гетьман Петро Сагайдачний з усім кошем офіційно опікувався колегіумом (надали землі та оплатили будівництво).

До речі, жодного вишу в Московії на той час не було.

– **135** років від дня народження **Івана Антоновича Кочерги** (1881-1952), українського драматурга

8

День юриста

– 100 років від дня народження
Олекси Васильовича Булавицького
(1916-2001), українського живописця
(США)

9

День художника

– 220 років від дня народження **Сергія Івановича Муравйова-Апостола** (1796 - 1826), підполковника, одного із керівників декабристського руху на Україні.

У бою з урядовими військами С.Муравйов-Апостол був тяжко поранений картеччю і взятий у полон. З великою гідністю і мужністю поводив себе під час слідства. Засуджений до страти через повішення на кронверку Петропавлівської фортеці. Вирок виконано 13 липня 1826 року. Похований разом з іншими страченими декабристами на острові Голодаї.

– 130 років від дня народження **Івanni Омелянівни Блажкевич** (1886-1977), української поетеси, письменниці

10

– 110 років від дня народження **Степана Луцика** (1906-1963), українського живописця (США)

Покрова Пресвятої Богородиці
День захисника України
День українського козацтва

* * *

Радуйся, Радосте наша,
покрий нас от всякого зла
честным Івом омофором

Вітаємо зі Святком!
Хай під Покровом Богородиці
щасливо і мирно живе
наша рідна Україна!
Добра і радості Вам,
дорогі Українці!
Будьмо!

*З любов'ю, священник Василь Пишний,
священник Володимир Дерев'янка,
диякон Павло Тєпін і всі рубанівці*

Брати і Сестри Рубанівської Церковної Громади

Духовні настанови від Блаженнішого Любомира Гузара

– Сучасному християнину зараз справді важко молитись. Чи то світ став більш агресивним, чи людина слабшою... Ми часто відчуваємо брак молитви щодня – сім'я, робота, подорожі, буденні клопоти. Чим можна цьому зарадити?

– То є справа волі. Чому нема молитви? Бо нема рішення, нема волі. Не можна казати: «я не маю часу». Це може бути лиш деколи – наприклад,

треба бігти до поїзда чи літака, або хтось несподівано прийшов. Але потрібно сказати собі, наприклад, «вранці, поки я іду до роботи, я маю це зробити». Так було тисячу, сто літ тому. Так і тепер: треба вирішити для себе, хотіти молитися. Час є на все: будемо при телебаченні сидіти три години, при комп'ютері п'ять годин, підемо на якийсь фільм чи в театр, бо маємо стільки часу! А на молитву нема часу... Чому себе дурити? Треба собі сказати: буду молитися. І молитися. А якщо я не молився, то мені чогось бракує, я щось не зробив... Звичайно, наскільки я знаю, більшість людей не забувають з'їсти сніданок. А без сніданку можна й жити. Отже, треба собі сказати: «хочу молитися!».

– Яким був Ваш шлях до духовного життя?

– Знаєте, мені насправді було дуже легко, бо я в дуже побожній родині виростав. Пізніше пішов до семінарії, пізніше став священником (і до сьогодні ним є). Знову ж таки, сказав собі колись: треба молитися. Священик же має «професійно молитися». Були моменти, коли було важче, були всякі обставини,

і, може, тоді менше молився. Не заперечую, що були недосконалості: не робив усе так, як я хотів і повинен був робити. Але, на загал, старався духовно процвітати і сповнювати молитву. Богу дякувати, давав собі раду – то Божа ласка! Якби не молився, було би дуже важко. Це не є така справа сповнити щось, якесь завдання: «ти маєш молитися». Що значить молитися? Молитися – то спілкуватися з Богом. Знаєте, є у нас така приповідка: «з яким пристаєш, таким стаєш». Молитва – то є приставати з Богом. Якщо ти молишся, то пристаєш із Богом. То не мусить бути дуже довго. Не та молитва добра, що триває годинами. П'ять, десять, п'ятнадцять хвилин – але дуже серйозно. Не думати ні про що інше, а думати про Бога і молитися. Читати з книжечки, молитовника, чи казати своїми словами, це не важливо. Важливо, чи ми хочемо спілкуватися з Богом. А якщо ми з Ним спілкуємося, то бажання бути з Ним наростає. Кожен із нас має й спокуси. Але, бачите, що ми часом забуваємо? Спокуси – то є нагоди рости. Кожен раз, коли ми долаємо якусь спокусу, ми стаємо

сильнішими. І правильно ми вчимося з листа апостола Якова: Господь Бог ніколи не дає нам спокуси понад наші сили. Хтось каже, що не міг не згрішити. Такого нема. Нема спокуси понад нашу силу. Але коли приходить спокуса, потрібно шукати помочі в Бога. Є спокуса – значить, є способи її подолати. Наприклад, є спокуса зробити щось погане. Тоді потрібно починати думати про щось інше. Тоді ми ту спокусу немов «випихаємо» якоюсь іншою думкою. Спокуса, звичайно, приходить ззовні, нас спокушує хтось. Тоді ми відкидаємо спокусу, хоча інколи буває дуже-дуже важко. А тим більше, коли ми до неї «охоче вліземо». Бо буває й таке, що ми собі шукаємо спокус. То тоді дуже тяжко. Але якщо ми свідомо стараємось не піддаватися спокусам, то ми завжди можемо дати собі раду. І це є в житті кожної людини. Навіть Ісус Христос, пригадуєте, мав спокуси. Але відкинув їх. І дав нам прекрасний приклад. Диявол спокушував Його – і спокушатиме кожного з нас. Але спокуси допомагають нам рости.

– Люди вже давно зрозуміли, що монаші постові приписи для мирян не

підходять. Чи можна подивитись на піст у якомусь іншому ключі, аніж просто «їсти чи не їсти», «співати чи не співати». Яким є Ваше бачення посту для сучасної людини?

– Що таке піст? То не є «їсти чи не їсти, «пити чи не пити», «співати чи не співати». Це є опанувати себе. Наприклад, «хочу з'їсти м'яса» чи «хочу випити келішок горілки» – але відмовляюся. Ми скріплюємо себе, стаємо сильнішими. Так і легше долати спокуси, якщо ми навчилися себе контролювати. Піст – то спосіб контролю. Але є ще й друга річ. Чому я то хочу робити? Я хочу відмовити собі від певної приємності, щоби зробити свій дух сильнішим. Щоб дух панував над тілом, а не тіло над духом. Я показую силу волі, але тільки не для того, щоб показати, який я сильний. Бо бувають люди, які хваляться, що вони постять. Тим і псують собі всю свою заслугу. Але ми не на те постимо, щоб хвалитися тим. А для того, щоб дух панував над тілом. І так ми могли би бути ближчі до Бога. Щоб жили духовним життям і не мали надмірного прив'язання до матеріального. От, скажімо, ми дуже

добре бачимо прив'язання у наркоманів. Це узалежнення. Людина не може собі дати ради, конче будучи залежною від того, щоб, наприклад, прийняти певні речовини. Але якщо ми постимо, то піст скріплює силу й дух, а також ми постимо, щоб жити духом.

– Як людині, яка стає на духовну стежу, не помилитися у виборі шляху – мирського чи чернечого?

– Це визначає покликання. Я уже з десятого року життя хотів бути священиком. Бог дав таку ласку. Але мав і багато товаришів, які не хотіли обирати шлях духовного служіння. Бути священиком, монахом, монахиною – для цього треба мати покликання. Господь Бог кличе і кожен з нас має якесь покликання. Але тут говоримо про так зване духовне покликання. Деяким людям Бог це дає. Чи це значить, що ті люди кращі від інших? Ні. Але то значить, що Господь хоче дати їм це покликання. Зроджується в людині бажання, стає тривалим, тоді ми випробовуємо себе, ідемо до монастиря і перебуваємо там, щоб відчути, чи я там щасливий. Якщо так, то значить, є покликання. І не можна собі сказати:

маємо трьох дітей, одна дитина має іти до монастиря. То не так, як батьки хочуть, а як Господь хоче. Якщо навіть усі троє підуть до монастиря, бо їх Бог кличе, то це є Божий дар. І тому треба, якщо це бажання свідоме, розвивається, поглиблюється і ми відчуваємо себе у тому духовно задоволеними, то, значить, маємо покликання. Міг би з'явитися ангел і сказати: «Ти маєш іти до монастиря». Тоді ясно як світ. А покликання, звісно, не є стовідсотково ясным, є сумнів легенький, і це належить до так званого пережиття покликання. Якщо я цей сумнів долаю, то я скріплюю своє покликання. Мушу вам щиро сказати: я ніколи в житті не сумнівався у своєму покликанні. Я завжди був дуже радий бути священиком. Але дехто з моїх колег мали сумніви. Так, може прийти і момент своєрідного духовного заломлення. Якщо людина себе не пильнує і не береже свого покликання, то це ніби нести вогонь у лампаді: не можна його нести на вітрі, бо вітер його згасить. Не можна цим легковажити, не можна виставляти покликання на непотрібні небезпеки. Його треба берегти, живучи так, щоб

оберігати його. То є Божий дар. І ніхто не повинен «пхатися» до духовного стану, якщо не відчуває покликання.

– Сьогодні інститут родини суттєво відрізняється від того, яким він був ще століття назад. Як гадаєте: в якому напрямку буде розвиватися сім'я далі?

– Я вам можу щиро сказати – я не знаю, як було сто років назад. Раніше, напевне, сім'я була більш соціально ваговою. Сьогодні, мушу визнати, сім'я у досить поганій ситуації. Дуже багато людей прямо не знає, не розуміє, що то є – одружитися, мати сім'ю. Мають до цього дещо легкодушний підхід. Я не знаю, наскільки ви свідомі у любові. Коли я був у любові, я пригадую, мені казали, що половина тих, що одружилися, розлучуються. Половина. А між ними було також багато віруючих людей. Одним словом, не знали, що роблять. Не знали, що це є злука чоловіка і жінки, яка має тривати до смерті, яка дає людям певні зобов'язання один щодо одного – взаємне освячення, виховання дітей і тому подібне. А сьогодні є певне нерозуміння, тому є так багато розлучень. Люди одружуються, але, не проживши

разом і року, вже розходяться, не можуть один одного терпіти. Відповідь на ваше питання: мені здається, мусимо дуже серйозно попрацювати, щоби поглибити розуміння, що таке подружній стан. Над тим треба працювати. Бачите, Богу дякувати, вже в багатьох місцях є такі курси підготовки до подружжя. Я думаю, що це є дуже, дуже добре. Щоб ті молоді люди, які хочуть вступати в подружній стан, були свідомі того, що вони роблять. Такі курси часто спонукають людей зважитися сказати: “ні, то не для нас”. Або взагалі не одружуються, або шукають інших партнерів. Це добре, краще такий крок зробити до шлюбу. Така підготовка є дуже потрібна сьогодні. Робляться заходи, може, ще не так багато, як повинно бути... Тепер маємо таку програму, щоби розвинути парохію. Що таке парохія? Парохія – це є спільнота людей, з яких багато є одружені. Отже, якщо ми хочемо зберігати, розвивати парохію, ми мусимо також, як частина того, зберігати, розвивати подружній стан. Щоби парохіяни, люди, які живуть в парохії, які є віруючими людьми, в Бога вірують, щоби вони своє подружжя дуже серйозно трактували,

старалися зрозуміти свої обов'язки, свою відповідальність. Одним словом, робляться ті заходи, щоби молодим людям краще пояснити, що вони роблять, що з ними стається, коли вони одружуються. Я щиро надіюся, що в цьому напрямі буде певне покращення ситуації. Так як ви кажете, може, справді, сто років тому люди далеко менше, якщо взагалі, розходилися. Значить, мали краще відчуття тої стабільності подружжя, взаємної відповідальності, відповідальності щодо дітей і так далі.

– *Сьогодні поширюється таке явище, що ми одружуємось з невіруючими людьми, з людьми іншої релігії... Якими повинні бути наставлення невіруючим?*

– Любов буває між різними людьми. Віруючий із невіруючою чи віруюча з невіруючим. Значить, мусять добре подумати наперед – як вони будуть жити, щоби невіруюча частина не перешкоджала віруючій сповняти свої релігійні обов'язки. Щоби дітей могли виховувати віруючими. Знаєте, є певне ускладнення ситуації, бо саме подружжя в своїй природі не є легка справа. Я не є одружений, але я говорю з того, що я чув. Бо є чоловік і жінка. Дві особи,

які є різними. А щастя в подружжі полягає в тому, щоб один одного розуміти, один одного приймати і служити один одному. Вже в нормальній ситуації, де двоє віруючих сходяться, є та різниця теж, і треба навчитися один одного приймати такими, як вони є. Я особисто мав знайомих, де справді одна сторона була віруюча, а друга ні. Але вони уміли собі це розв'язувати, в такий спосіб, що та різниця їх не розлучувала. Це нелегка справа. Все-ж таки, коли хтось думає вступати в таке подружжя, повинен дуже добре наперед застановитися, як це буде виглядати. Чи будуть обидві сторони толерувати, розуміти один одного.

– *А чи може, наприклад, дитина вплинути на своїх батьків?*

– Та певно, що може. Добрі батьки реагують на свою дитину, вони слухають свою дитину, вони шанують свою дитину. І тому дитина в своїй невинності, простоті, може вплинути на своїх невіруючих батьків. І такі є випадки.

– *В середні віки церква мала значний авторитет і владу в суспільстві, що змінилося, адже сьогодні ми маємо іншу*

ситуацію?

– Я не є так певний, що 100 років тому люди були так дуже глибоко віруючими. Я думаю, що сьогодні у тих, що справді віруючі, віра, можливо, й сильніша. Є дуже багато людей, які вирости без віри, бо вони росли в комунізмі, де вчили безбожництва, де вірити заборонялось, це було для старих бабусь, як казали. Тому не треба дивуватися, що сьогодні ми маємо таку ситуацію. Що є в нас сьогодні? Дуже багато людей іде до церкви в неділю. Але чи вони є такими добрими християнами від понеділка до суботи? І ще одне. А хто робить корупцію? Хто робить всі ті комедії суспільні? Та то багато з тих людей, що є нібито віруючими. В неділю йдуть до церкви. Але від понеділка до суботи обшахровують, обкрадають. Бо так їх виховували. Я дам вам конкретний приклад. Отже, я, як знаєте, жив довгі роки поза Україною і після 46 років я повернувся в Україну. Коли повернувся, запрошували мене сповідати людей. Я сповідаю, а ніхто не признається до гріха крадіж. Хоча мені кажуть, що всі крадуть. А ніхто не сповідає того

гріха. Люди не вважали крадіж гріхом. Бо така була система, що хто не крав, той не жив. І тільки тепер починає народ усвідомлювати, що крадіж – це гріх. Чому ми маємо корупцію таку страшну? Корупція – це є крадіж. Але чому ми все-таки маємо корупцію? І то не тільки десь там, як-то кажуть, в уряді, у владі. Корупція дуже поширена в народі. Чому? Бо люди не бачать, що це гріх. Нам треба переконати людей, що приймати, давати хабарі є гріхом і що треба цього оминати.

– *Яка роль духівника в житті сучасного християнина?*

– Дуже велика. Священики повинні виховуватися як духівники. Не тільки вміти служити богослужіння, але бути духівником – значить повчати людей як по-божому жити, помагати людям, авторитетно, розумно, мудро. А люди повинні звертатися до священиків, шукаючи підтримки, пояснення. Дуже важливо, щоби душпастирі, священики були справді духівниками. “Духівник” походить від слова “дух”. То значить той, хто вчить у Святому Дусі. На це священики повинні дуже звертати увагу, що вони мають бути саме духівниками.

Не тільки відслужив богослужіння і то вже все зробив. Ні, мусять людей вчити, кожному допомагати в різні способи, старатися людям поодиноким чи групам допомогти ходити по Божій дорозі.

Інтерв'ю вели Оля Бойко і Настя Рудська

17

– **100** років від дня народження **Федора Васильовича Іванчова** (1916-?), українського письменника (Словаччина)

18

* * *

– **50** років тому народився **Олександр Володимирович Холод** - наш старожил. Приєднався до рубанівської церковної громади, коли і громади-то ще не було. Нічого не було: храм, що негайно вимагав ремонту; територія навколо - чужа; поїсти, одягнутись - що Бог пошле; перспектив - ніяких. Спали всі в храмі. Рами на вікнах - одинарні, аж свистить...

Молодий, спортивний, симпатичний городянин. Що ж він знайшов у цьому селі, в “стокілометровій зоні виселення”? Мовчки, закачавши рукава, взявся за все: ремонт, упорядкування території,

ставок, будівництво, транспорт, підсобне господарство, птахи, вольєри, корівки та ін.... хто може перелічити всі справи, з якими справляється Саша?

Спокійний, неговіркий, розмови - тільки "по справі". Сторонньому може здатись, що від Олександра можна почути тільки "Господи, помилуй!" А як з робочими спілкується! Як з братами у Христі! "Ой, Вітя, будь ласка, принеси оті дошки!" - то він так "командує" робочими! "Володя, ти не сходиш прикрутити покрівлю, бо відірвалася?"

- Ось би й мені навчитись так спілкуватись з людьми, - думаю я про себе... І оце вже майже 20 років.

Сьогодні нашому Саші - 50 років!

В наших мобілках він так і позначений - "Саша наш". Це саме той хлопець, з котрим і "кашу звариш" і "в розвідку підеш" і пуд солі з'їси і не поморщишся.

Буде він священиком чи ні - то справа його і Божа, а що він невдовзі буде духовно наставляти людей - то без усяких сумнівів! Саша! Міцного здоров'я тобі, з тобою нам усім жити так добре! Дякуємо тобі за все за все!

– 140 років від дня народження **Сергія Олександровича Єфремова** (1876-1939), українського публіциста, літературознавця, критика, громадсько-політичного діяча.

Не боявся й не просив

Невже не було серед очільників Української Центральної Ради переконаних українських державників?

Невже не було рук, які нічого не крали? Були, але мало: Євген Чикаленко, Сергій Єфремов, Іван Огієнко, Андрій Ніковський...

Сергій Єфремов народився 6 жовтня 1876 року в селі Пальчик на Київщині в сім'ї сільського священика. Рід Сергія Олександровича

Єфремова (по материнській лінії - Крамаренко, по батьківській - Охріменко) належав до духовенства. Батько Сергія, щоб отримати парафію, мусив первісне прізвище Охріменко

перелицювати на російське Єфремов (Охрім - Єфрем).

Людина совісті та честі, коли Київ узяли червоні війська Юрія Коцюбинського, Єфремов написав йому відкритого листа, який називався «Лист без конверта» (його наведено в роботі Єфремова «Під обухом. Більшовики в Києві»): «Твій батько зараз перевертається в труні!» Він засудив «кривавий переворот» і довів, що пам'яті нащадків гідні лише ті, хто «творить, а не руйнує».

«Навколішки я не стану, каятись не буду – отже перспектива вияснюється: мандрівочка, і, мабуть, неблизька пахне». 20 липня 1929 р. зроблено останній запис: «Несподівано для себе їздив на могилу Шевченка. Про могилу краще не говорити, недоуки, занастили божий рай!». Наступного дня ученого було арештовано.

Сигналом до погрому нашої духовності був суд у справі СВУ. Його відкрили на день народження Т. Шевченка, 9 березня 1930 р. у Харківському театрі опери та балету. На лаві підсудних опинилися 3 академіки, 23 учені, три письменники, два студенти, один

священик, 14 учителів та службовців різних установ. Суд продовжувався 40 днів.

С.Єфремова засуджено на 10 років позбавлення волі (тоді найвища міра покарання). 10 березня 1939 року (за три місяці до закінчення терміну покарання) у Володимирській тюрмі в Росії загинув Сергій Олександрович Єфремов, історик літератури, академік Української Академії Наук, віцепрезидент ВУАН, дійсний член Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові, публіцист, один із творців української журналістики.

Ганна Черкаська

19

День апостола Фоми

– 110 років від дня народження
Сергія Іларіоновича Воскресенка
(1906-1979), українського поета

20

* * *

Після перемоги в Північній війні 20 жовтня 1721 р. Петро I прийняв титул Імператора Всеросійського, а Московія оголосила себе Російською імперією.

Традиційно назва національності подається іменником: Хто? українець,

поляк, єврей; а не прикметником: який? чий? – руский – (той, хто платить данину Русі).

Московіти, великороси – єдиний народ у Європі, який до початку 18 ст. не мав своєї назви, а звався московським людом.

Так була вкрадена у законних спадкоємців Київської Русі – українців історична назва Русь, про що історик Михайло Грушевський заявив: «ми є народ, у якого вкрали назву».

Неологізм «росіянин» належить українцю Феофану Прокоповичу.

21

Собор УАПЦ

– 95 років тому проходив перший Всеукраїнський православний собор (14-30 жовтня 1921 р.) у Києві у храмі Святої Софії. Собор підтвердив незалежний статус Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ) і визнав примусовий перехід Київської православної церкви під зверхність Московського патріархату 1686 р. аморальним та антиканонічним актом.

21 жовтня Собор майже одноголосно

обрав настоятеля Софійського храму протоієрея Василя Липківського митрополитом Київським і всієї України, а 24 жовтня протоієрея Нестора Шараївського – архієпископом Київським. Однак жоден із ієрархів Російської церкви не погодився взяти участь у хіротонії єпископів відроджуваної Української церкви. Відтак, за рішенням Собору вони були рукоположені всесоборною висвятою за практикою стародавньої Александрійської церкви; при цьому всі делегати Собору разом молилися, поклавши один одному руку на плече. А решту єпископів УАПЦ митрополит Липківський та архієпископ Шараївський висвятили вдвох традиційним способом. Собор також затвердив канони УАПЦ та її соборноправний устрій та оголосив українську мову сакральною мовою Церкви.

1924 р. УАПЦ налічувала близько 2 млн. прихожан, 30 єпископів, 1500 священників і 1200 парафій. Згодом десятки її ієрархів та священників і тисячі вірних загинули у радянських в'язницях та концентраційних таборах.

– **160** років від дня народження **Михайла Івановича Зубрицького** (1856-1919), українського етнографа, фольклориста, історика

– **100** років від дня народження **Марти Ієронімівни Калитовської** (1916-1990), української поетеси, перекладачки (Франція)

– **100** років від дня народження **Максима Мартиновича Паламарчука** (1916-2000), українського економіста, економіко-географа

– **110** років від дня народження **К.К. Дубини** (1906-1967), українського історика

– День народження **Брайчевського Михайла Юліановича** (1924, Київ - 23 жовтня 2001, Київ). Український історик та археолог.

Закінчив 1948 року історичний факультет Київського університету і був зарахований у штат Інституту археології АН УРСР.

Михайло Брайчевський міг зробити блискучу академічну кар'єру, досягти найвищих звань на ниві науки і культури. Своєю ерудицією у різних

галузях знань він нагадував мислителів середньовіччя: історик і археолог поєднувалися в ньому з мистецтвознавцем і філософом, поетом і художником. Написаний ним ще в молоді роки підручник з історії філософії вийшов у фінал всесоюзного конкурсу на найкращий навчальний посібник у цій галузі. Брайчевський першим з українських археологів збагнув перспективи, які відкриває перед археологічною наукою використання в ній комп'ютерних технологій, був представником від України у складі всесоюзної комісії АН СРСР «Кібернетика і питання методології та методики історичного дослідження», брав активну участь в організації першої наукової конференції, присвяченої використанню досягнень кібернетики в суспільних науках.

1966 року Брайчевський написав трактат «Приєднання чи возз'єднання?», де блискуче викрив

фальш «Тез до 300-річчя возз'єднання України з Росією». Робота спочатку поширювалася «самвидавом», а 1972 року вийшла брошурою в Канаді. За це й за підпис під протестним зверненням інтелігенції до керівництва СРСР («Лист 139-ти») 1968 року вченого звільнили з роботи. Компартійна влада вимагала від Брайчевського визнання у пресі помилковості власних висновків, публічного «каяття», а не домігшись свого, зробила все, щоб науковий світ забув ім'я вченого: понад десятиліття його не друкували, забороняли посилатися на його праці, не допускали на наукові конференції, не давали працювати за фахом. Продовжуючи писати «в шухляду», Михайло Брайчевський створив у ці роки низку монографічних досліджень і десятки статей, частину з яких не опубліковано й досі.

Він був одним із засновників Товариства охорони пам'яток історії та культури України; його енергією було врятовано в епоху «соціалістичних реконструкцій» архітектурний комплекс Києво-Могилянської академії, низку культових споруд та

інших пам'яток історії і архітектури України. Брайчевський був співавтором проекту Рішення про заповідні історико-архітектурні зони в Києві, написавши ґрунтовну історичну довідку про Поділ (коли виникла загроза його знесення й зведення на цьому місці «мікрорайону»). Саме він першим підняв і питання про відбудову Михайлівського та Успенського соборів.

Автор понад 600 праць, низки монографій, з яких частину надруковано уже після його смерті. Похований у Києві на Байковому кладовищі.

25

– **130** років від дня народження **Михайла Терлецького** (1886-1965), українського фармацевта, мецената, громадського діяча

27

– **240** років від дня народження **Якова Михайловича Марковича** (1776-1804), українського історика.

Народився у родині Маркевичів у Пирятинській сотні. В 1798 році видав у Петербурзі першу частину

фундаментальної праці «Записки о Малороссии, ее жителях и произведениях», що мала значний вплив на розвиток національної свідомості серед тогочасного українського громадянства.

28

– 265 років від дня народження **Дмитра Степановича Бортнянського** (1751-1825), українського композитора, співака, диригента

Перший український композитор-універсал.

10 жовтня 1825 р. хворий Дмитро Бортнянський покликав до себе хорову капелу і попросив проспівати його улюблений твір: «Вскую прискорбна еси душе моя». Під спів юних українців пливли 74 роки життя...

Далеке село Бортне Бічського староства Краківського воєводства, розташоване у центральній Лемківщині (тепер Новосанчівський повіт Підкарпатського воєводства Польщі). Його пращури-бджолярі, дід Василь Шкурат, який у Бортному «служив у солтиському званні». Із с.Бортне 1746 року через гоніння за віру виїхало до Росії сім родин, серед

яких його батько Стефан Шкурат, залишаючи назавжди рідний край, назвався Бортнянським.

Батько майбутнього композитора – Степан Васильович Бортнянський – оселився у Глухові за декілька років до народження Дмитра, а в 1755 р. здобув чин козацького сотника у гетьмана Кирила Розумовського. Мати – козачка Марина Дмитрівна Толста (вдова, прізвище від першого чоловіка) мала власний будинок у центрі міста.

26 чи 28 жовтня 1751 р. у Глухові народився Дмитро Бортнянський. У сім'ї було троє дітей.

При дворі гетьмана часто були оперні вистави, які батько дозволяв Дмитрові подивитися. Срібний голос хлопчика, його бажання співати привели дитину до Глухівської співацької школи. Гетьман звернув увагу на сильний чистий голос і музикальність малого Дмитра, наказав призначити семирічного хлопчика Бортнянського у столичну капелу. В Петербурзі Бортнянський спочатку навчався в регента (пізніше – директора капели) Марка

Полторацького, родом із України та великого знавця народної пісні. Того самого Марка Полторацького, чию правнуку ми знаємо, як Анну Керн.

Перші роки музичного навчання наклали відбиток на всю творчість майбутнього композитора, котрий у своїх творах використовував інтонації українських народних наспівів. У той час при дворі процвітало українське мистецтво, головним танцем був козачок.

Одинадцятирічний Дмитро виконав головну жіночу роль у опері «Раубах», а через два роки – головну чоловічу роль у цій же опері. Цариця стежила за успіхами срібноголосого красеня. Пізніше освітою юного співака за розпорядженням імператриці Єлизавети займався відомий італійський композитор Бальдассаре Галуппі. У 1766 р. півчі капели почали вивчати французьку, італійську та німецьку мови. Паралельно юний Бортнянський навчався в Кадетському корпусі, з іншими вихованцями брав участь в оперних виставах.

З 1768 р. Бортнянський навчався у Венеції, куди перед цим повернувся

професор Галуппі, вдосконалював мистецтво композиції у Римі, Мілані, Болоньї, Неаполі. В Італії молодий композитор написав сонати для клавесина (яким майстерно володів), хорові твори, опери італійською мовою «Креонт», «Алкід», «Квінт Фабій». Бортнянський брав участь у діяльності музичної академії в Болоньї. У той самий час в Італії перебував визначний композитор-українець Максим Березовський. Якщо гарячкуватий, романтичний Березовський рвався до дому, мріяв про одруження з коханою Христинкою, то виважений і поміркований Бортнянський не надто поспішав у Російську імперію. Адже політична і культурна ситуація в Росії складалася аж ніяк не на користь вітчизняних митців, бо кращі посади й вигідні творчі замовлення Катерина II розподіляла тільки між іноземцями. Згодом це рішення стало трагедією Березовського, який опісля повернення до Петербурга (в 1774 р.) не знайшов сподіваного визнання і, доведений до відчаю, загинув.

В Італії Бортнянський виявив себе і як колекціонер живопису. Він

потоваришував зі своїм земляком-глухівчанином, який також працював в Італії, скульптором Іваном Мартосом. Пізніше ця дружба увінчається встановленням мармурового погруддя композиторові (роботи Мартоса) у Придворній співацькій капелі в Петербурзі.

Лише після того, як у 1779 р. директор імператорських театрів і придворної музики І.Єлагін запропонував Бортнянському такі умови роботи на батьківщині, що гарантували йому гідну реалізацію творчих намірів та пристойний рівень життя, композитор дав згоду повернутися до Росії. У 28-річному віці Бортнянський повернувся в Петербург, де став придворним капельмейстером, а з 1796 року (упродовж 30 років) – керівником придворної капели, складеної майже винятково з вихованців Глухівської співацької школи. Цікаво, що Артемій Ведель постачав Бортнянському співаків із України. Коли ж взяти до уваги, що Придворна капела завжди вважалася окрасою, гордістю та «обличчям» царського двору, неважко здогадатися,

наскільки високопрестижною була посада її директора. Принагідно слід зауважити, що капела була чи не єдиною мистецькою установою при царському дворі, на чолі якої ніколи не стояли іноземці. Більше того, навіть за Катерини II вона залишалася оазою українства.

Коли композитор одружився, Павло I виділив земельну ділянку у Павлівську під побудову власної домівки. Одночасно спеціальним указом царя Бортнянський був підвищений у рангу до колезького радника.

На зламі століть авторитет Бортнянського при дворі був настільки високим, що опісля чергового дворцевого перевороту, коли на царювання зійшов Олександр I, 50-річний маестро не лише не втратив свою посаду (яку він продовжував обіймати до скону літ), але й продовжував невпинно зміцнювати власне становище у суспільстві. З 1804 р. він – почесний член Академії мистецтв у Петербурзі, з 1815 р. – член Петербурзького філармонічного товариства. А в 1816 р. Д.С.Бортнянського призначили

головним церковно-музичним цензором Російської імперії.

Його твори неодмінно озвучували найважливіші придворні церемонії.

На похорон митця з'явилося стільки людей, що до церкви, де його

відспівували, людей довелося впускати за квитками. Загубилася й могила Бортнянського, що зникла разом із кладовищем на Васильєвському острові в Петербурзі. А невдовзі з аукціону було продано колекцію картин, зібрану Бортнянським протягом життя.

Ганна Черкаська

– 145 років тому 28 жовтня 1871-го року правнук гетьмана Кирила Розумовського **Олексій Жемчужников** у німецькому Югенгеймі написав свою найсильнішу поезію «Осінні журавлі» - гімн усіх емігрантів XIX і XX ст.

Олексій Михайлович народився у 1821 році у с. Почеп Чернігівської губернії.

Коли занедужала дружина,
Жемчужникови майже на 20 років
виїхали за кордон, жили у Німеччині,
Швейцарії, Італії, Франції.

У 50 років поет овдовів. Якось
він блукав берегом Рейну і благав
небо втамувати біль душі по своїй
Батьківщині - Україні, а піднебесся
озвалося тужливим «кру».

Осінні Журавлі

Через ніч і туман тут

*під небом стемнілим
все ясніш і ясніш чути крик журавлів.
Серце лине до них, що здалеку летіли
із холодних країв, з непокритих степів.
Ось вже близько летять,*

*голосніше ридають,
ніби звістку сумну вони нам принесли,
із якого же ви непривітного краю
на нічліг, журавлі, прилетіли сюди?*

Знаю край той давно,

*там вже сонце без сили,
де вже саван чека захолола земля.*

*Там у голих лісах віє вітер журливо.
То країна моя! То вітчизна моя!*

*Сутінь, туга і бідність, і сльотá, і негода.
Вигляд хмурих людей, вид сумної землі.
Як болить на душі! Ледве стримую сльози.
Вас уклінно прошу, не тужіть журавлі!*

29

– **105** років від дня народження
Івана Антоновича Цюпи (1911-2004),
українського письменника

30

– **150** років від дня народження **Луки**
Васильовича Гарматія (1866-1924),
українського фольклориста, етнографа,
громадсько-культурного діяча, педагога

– **100** років від дня народження
Якова Гершковича (Григорович)
Местечкіна (1916-2009), українського
кінооператора, режисера

31

День апостола та євангеліста Луки
– День народження **Марка**
Даниловича Безручка (1883, м. Токмак,
Мелітопольський повіт, Таврійська

губернія - 10 лютого 1944, м. Варшава).
Військовий діяч, генерал-хорунжий
Армії УНР.

Він закінчив Одеське піхотне
юнкерське училище (1908), Чутуєвське
військове училище й Академію
Генерального штабу у Санкт-
Петербурзі (1914). Безручко воював
у I світовій війні на Західному і
Південно-Західному фронтах, був
поранений, а на початку 1918 р.
повернувся до України.

Після перевороту Павла
Скоропадського Безручко служив у
Генеральному штабі, але з початком
повстання проти гетьмана перейшов
на бік Директорії. 15 грудня 1918 р.
він став начальником оперативного
відділу Головного управління
Генерального штабу Армії УНР і
вважався там найкращим тактиком. У
березні 1919 р. Безручко очолив штаб
Окремої Запорозької бригади Дієвої
армії УНР, а у квітні – штаб Корпусу
Січових Стрільців, яким командував
Євген Коновалець, і був обраний до
Стрілецької Ради.

Безручко командував 6-ю дивізією
в її спільному з польським військом

поході на Київ, брав участь у визволенні столиці від більшовиків 7 травня та у наступній обороні міста. Упродовж літа 6-а дивізія під командуванням Безручка пройшла з боями від Києва через Полісся, Поділля та Галичину до Замостя у Польщі.

Наприкінці 1920 р. Безручко був призначений начальником штабу Армії УНР і керівником військової місії УНР у Варшаві. У 1920-1924 роках він був військовим міністром уряду УНР в екзилі та членом Вищої Військової Ради УНР. Згодом Безручко працював у Польському військовому картографічному інституті у Варшаві, очолював Українське військово-історичне товариство (1931-1935), видавав військово-історичний збірник «За державу», написав книгу «Українські Січові Стрільці на службі Батьківщині».

Марко Безручко помер у Варшаві 10 лютого 1944 р.

«Це був скромний, поважний вояк із крові й кости, добрий психолог, знаменитий тактик, не гордячись приводу свого військового ступеня, заслуг чи становища, а

приязно ввічливий супроти кожного, турботливий за вояцтво» (“Сотник Січових Стрільців”, Д. Герчанівський).

– **95** років із дня смерті **Кирила Костянтиновича Костанді** (3 жовтня 1852, с. Дофінівка, Одеський повіт, Херсонська губернія – 1921, Одеса). Педагог і художник. Передвижник,

писав пейзажі та картини побутового жанру у напрямі реалізму.

Цього місяця виповнюється:

– **420** років від часу проголошення (1596) **Берестейської (Брестської) церковної унії**

* * *

Можливо, знову загримлять гармати,
І танк зімне пшеницю на лану,
І буде плакати і журитись мати,
Коли сини ітимуть на війну.

І хтось востаннє поцілує милу,
І хтось сльозу непрохану змахне,
А може, дехто втратить віру й силу,
Своє життя рятуючи одне.

Але не я... Я киснути не стану,
Хоч як не буде боляче мені, —
За нашу землю, дорогу й кохану,
Я рад прийняти на себе всі вогні.

За тих дітей, що бігають до школи,
За матерів, змарнілих у труді,
За рідні наші верби довгополі,
За наші дні прекрасні й молоді.

І тут ні сліз, ні відчаю не треба,
І тут не треба страху і ниття —
Живе лиш той, хто не живе для себе,
Хто для других виборює життя.

Жовтневі ювілеї

1

– **100** років від дня народження
Дебори Юліанівни Вааранді (Смуул)
(1916-2007), естонської поетеси

4

– **200** років від дня народження
Ежена Потье (1816-1887), французького
поета

11

– **100** років від дня народження
Юліана Кавальця (1916-2014),
польського письменника, сценариста

20

– **150** років від дня народження
Казімежа Єжи Адольфа Твардовського
(1866-1938), польського філософа

22

– **205** років від дня народження
Ференца Ліста (1811-1886), угорського
композитора і музиканта.

1847 року Ф. Ліст гастролював Україною.
Другий і третій концерти Ференца Ліста
були в просторому колонному залі
університету св. Володимира.

Серед учнів Ференца Ліста був
і талановитий полтавець Андрій
Родзянко.

23

– **60** років тому 23 жовтня 1956 р. Ранок, на головній площі в столиці Угорщини розпочалося **антикомуністичне повстання**.

Вранці 23 жовтня 1956 року на холодну бруківку площі пролилася кров перших героїв, загиблих за свободу Угорщини.

Символом революції став національний прапор із вирізаним соціалістичним гербом.

25

– **135** років від дня народження **Пабло Пікассо** (1881-1973), іспанського та французького художника

27

– **280** років від дня народження **Джеймса Макферсона** (1736-1796), шотландського письменника

– **550** років від дня народження

Еразма Роттердамського (1466-1536), нідерландського письменника,

богослова, філософа-гуманіста

28

– **130** років від часу відкриття (1886)
Статуті Свободи у США

29

– **360** років від дня народження
Едмунда Галлея (Галлі) (1656-1742),
англійського астронома, геофізика

Юрій Фоменко

Казка про лоцмана Панька

Жили собі дід та баба. І так сталось, що гляділи вони внучка свого Панька. Справний внучок був. По господарству допомагав, грамоту вчив. Прийшов час і ремесло йому пізнавати. От він і говорить до діда з бабою – «Буду як батько лоцманом. Піду до дядька Хведя за Кодацький поріг. Вчитимусь справі щоб мати ремесло і статок Вас доглянути».

Провели дід з бабою на світанку

до краю хутора, вузлик з харчами на дорогу дали. Пішов Панько лоцманській справі вчитись. Дійшов до Чумацького шляху. А він такий викатаний мажами, що рівний серед рівного. Так і стелиться під сонцем. А понад шляхом під дикою грушею біля криниці старий чумак Юрко сидить. На шлях дивиться. Коли сонечко виходить, то він засинає, а коли ховається за хмарою, то прокидається. Та такий старий, що люди по ньому погоду вгадують. Привітався Панько та й питає:

- Діду, а чи не знаєте Ви шлях до Кодака?

- А нащо тобі?

- Іду на лоцмана вчитись.

- Та воно і близько і не близько, яка вдача буде, такий і шлях. Іди до межевого каменя он туди, а там вниз. Далі понад річечкою. Вона і виведе до порогу.

- Дякую, діду.

- Не спіши. Коли на порозі дідька зустрінеш, то підіймись знов в степ на гору, там сонях росте великий. Він з Сонцем знається. Попроси допомоги. Сонечко тебе через поріг і переведе.

- А що за дідько?

- Та так, капосник більше. То

вірьовки лоцманам попідрізає, то білизну на кладках у бабів покраде, коли ті пранням зайняті. А то дітям абетки підкидає. Вроді і букви такі, а по іншому читається.

- Дякую, діду.

Подякував, вклонився Панько, і пішов. За межевим каменем понад річкою. І чим ближче до Дніпра гуркіт все більшав і більшав. А на самому березі, так і зовсім хоч вуха закривай. Ревів потік води, котрий розривав каміння.

Пішов Панько понад берегом шукати, по якому ж камінні можна через поріг перебратись. Ішов, поки не приглядив підходящу місцину. І тільки примірівся переходити як з води щось як вискочить. Та як заскіглить. Панько вискочив на береговий камінь, дивиться, а то дідько водяний. Такий з борідкою, противний і підлістю від нього несе.

- Ти хто?

- Я Панько.

- А куди ідеш?

- В лоцманську науку найматись.

- Не дійдеш.

- Чому?

- А я тебе не пущу, бо я більш за все

лоцманів не люблю. Повертай додому.

- Не поверну.

- Повертай і іди світ за очі.

Панько згадав пораду старого чумака і пішов на гору. Аж дивиться, сонях росте. Та такий високий, що небо підпирає. Гукнув Панько до Соняха.

- Доброго здоров'я Вам.

- Доброго й тобі, Паньку.

- А звідки Ви знаєте, що я Панько?

- А я такий високий, що все знаю і бачу. Бачив, як ти вранці від самої Терси йдеш.

- Допоможіть через поріг перейти. Дідько водяний не пускає. А мені дотемна до лоцманів дійти треба.

Заглянув сонях за хмарку. І з-за хмарки виглянуло Сонце. Посміхнулось. І засяв поріг сотнями веселок.

- Біжи хлопчику по веселках і нічого не бійся, – сказав Сонях.

- Дякую! – гукнув Панько і побіг над порогом Веселками.

А дідько як збісився, він же не може на Веселку дивитись, підплигує, верещить, а зробити нічого не може. Лається словами складеними з букв своєї абетки. А Панько стрибнув з останньої Веселки на берег, подякував

Сонечку і пішов до поселення
лоцманського.

Зустрів його дядько Хведь і лоцмани
прийняли до науки. Став Панько
вчитись ремеслу. А з часом і на пороги
його взяли. Пішов перший раз через
пороги Панько з лоцманами. А дідько
його впізнав. Став злитись. До човна
підпливти не може. Усі лоцмани ж у
вишиванках, а дідьку зле робиться коли
зірочки восьмикутні бачить, та барвінок
з мальвами хрестиком вишиті. Ото він
підпливе, а Панька вхватити не може.
Так Кодацький, Сурський, Лоханський
пороги вже пройшли. Аж попереду

Звонецький. Там козаки колись дзвін загубили. Якраз на Звонецькому порозі дідько хотів пірнути і перевернути плота. Пірнув та як зачепився за мотузку дзвона, і виплутатись і не зміг.

Ото і нині по ночам чути на тому порозі ніби «Дзень!», а потім хтось як заскавучить. То дідько. Він же не може чути дзвону, тому і скавучить...

А Панько вивчився. Майстром справи став. Хозяйську дівку Дарину висватав у Волоськім. Весілля таке було, що всі лоцмани по порогах гуляли. І зажили Панько з Дариною так що усі раділи їхньому щастю.

Юрій Фоменко

Шкільний товариш

Сашко - мій шкільний товариш, з яким ми спочатку вчилися в різних класах, а в четвертому я його догнав. Він прийшов другий раз до четвертого класу, і сів зі мною за парту.

З його появою життя в класі пожвавішало, чудеса почалися відразу з першого вересня. Вже за тиждень мій

рівень навчання почав по похилому вектору рухатися до Сашкового рівня знань. І якщо ми рівнем навчання не могли похвалитися, то рівень позашкільної роботи був у нас на

висоті.

Числа п'ятого вересня він мене вже навчав палити цигарки. Наука проходила на городі в соняхах, курили ми сигарети з фільтром «Новість». Але повністю навчання не вдалося. Щойно я скінчив курс «паління не в затажку», як був спійманий батьком з материної подачі.

Тато був мудра людина. Не знаючи про відкриття лікаря Довженко, він досконало володів цим методом. На літній кухні мій погляд зустрівся з татовим. З очима нестриманого психоаналітика щосили опустив він свій кулак на край столу і почав процес кодування. Пам'ятаю тільки початок, як покидав я кухню разом з одвірками. Що було далі, не пригадую. Після кодування жив днів три на сіннику, ні на які звуки не відгукувався, мама залишала харчі під дверима.

Явився на світ десь на четвертий день. Репресій, на подив, не було. Відмили, перевдягли, дали портфель і відправили до школи.

Успішність покращала, курити

зовсім не тягло, і навіть в організмі виробилися стійкі антитіла до згубної звички. Кодування вистачило років на чотирнадцять.

Та пригоди тривали, пійманий на колгоспному баштані старшокласник, домовився за цукерки з Сашком, що той помститься сторожеві. Помста була організована без затримки!

На ранок хлопці нашого класу ветеринарними шприцами зробили кавунам «щеплення» солодкої рідини з дріжджами сотках на трьох навколо куреня. Як тільки скінчили операцію, перестали давати корм собакам охоронника і гайнули до яру.

За годину ми вже сиділи як ні в чому не бувало за партами на першому уроці. А на четвертому до школи приїхав агроном, про щось говорив з директором, і якось одразу прийшли по наші душі класний керівник з завучем. А ще через годину стояли всі ми біля куреня на баштані. Агроном розповів, як дідові Матвієві, сторожеві, зробилося зле по обіді, коли той несподівано побачив, що кавуни воруються. В директора та

класного керівника агроном питав про стан виховної роботи, а колгоспний обліковець рахував збитки.

Кавунів ми не їли довго. Батьки виплачували вартість страченого врожаю. Підтримали цукерками тільки діди, потішаючись, як ми пожартували над їх товаришем Матвієм. Вони просили обліковця переповісти ще і ще раз той момент, коли Матвій побачив довкола куреня, як кавуни стали ворухитися. Нагрівшись на сонечку, після наших «щеплень», у них почався процес бродіння.

І знову спокійне життя виявилось недовгим. Велике враження склав на нас кінофільм про партизан, що демонструвався у клубі і Сашко запропонував постріляти з батькової мисливської рушниці. Вибрали час, коли його рідні не було дома, взяли рушницю і набої і стали шукати ціль. Стіна клуні, дерев'яний паркан, новеньке відро - все по якійсь причині не підходило. І ось нарешті знайшли - копиця сіна. Я відійшов і затулив вуха, а товариш зарядив два патрони і поцілив у сіно. Постріл,

ще постріл, перезарядив та ще двічі вистрелив...

З сіна почав здійматися димок, швидко почав густішати, і з поривом легенького вітерцю диму ставало більше. Сашко, мабуть, злякався, бо кинув рушницю і гайнув у ліс. Я ж zostався з палаючим сіном віч-на-віч. Розуміючи, що сам нічого не зроблю, почав гукати людей. Так, як свідків моєї причетності до пожежі не було, то почував себе впевнено і активно брав участь у гасінні пожежі.

Швидко горіло сіно теплого осіннього дня, та не зважаючи на зусилля селян, вогонь перекинувся на клуню. Поливали з відер клуню і сіно, обливали будинок, щоб на нього не перекинувся вогонь. До приїзду районної пожежної бригади таки вдалося все загасити. Будинок врятували, а від сіна та клуні зосталось одне попелище.

Коли пожежники з'ясовували причини займання, сусіди повідали про постріли. А мені на прощання вогнеборці потиснули руку і обіцяли дати значок «За допомогу на пожежі».

Дільничний інспектор описав та забрав мисливську рушницю, прочитав в школі лекцію про вогнепальну зброю. Мене шанували за те, що помітив вогонь і сповістив про нього. А Сашка не було...

На чолі з дільничним інспектором прочісували всім класом відроги Чорного лісу, та щоразу старанно звертали від того міста, де була наша землянка і Сашко. Ввечері приносили йому їсти і безрезультатно просили вернутися назад. Дня четвертого, старий фронтовик, викладач військової підготовки вислідив нас, і Сашко був приведений додому. Після виховної роботи він підняв навіть рівень навчання.

В мене в школі серйозних неприємностей не було, якщо не рахувати запису в щоденнику, зробленого самим директором: «Шановні батьки: Ваш син на перерві грав у карти. Зайдіть, будь ласка, до школи».

Ходив до школи батько, говорив з директором, потім зі мною. В карти я не граю і по нині, погана гра і погані

наслідки грання в неї, шахи й шашки набагато кращі.

На День Вчителя Сашко подарував велетенський букет директору, в якого після такої уваги навернулася сльоза, і він випив таблетку валідолу. На татове прохання нас розсадили, і Сашко взявся за виховання нового сусіда по парті.

А батько взявся за поглиблення моїх знань. Було куплено півтора десятка кролів, відремонтовано старі клітки. Я зразу підозріло поставився до цієї покупки, та всю суворість зрозумів трішечки пізніше. Батько ж, розсадивши кролів по клітках, сказав таке: «Синку, як будеш вчитися на п'ять, то я їх тоді виведу, а зараз приймай - це твоє господарство». Я ніколи не думав, що кролі так багато і так часто їдять, а як перестаєш їх годувати, то гризуть дошки. Рвав траву і вчився, вчився і рвав траву, зі страхом думав, що п'ятірок не досягну, а кролі наплодяться. Вже приглядався, що і корова їсть менше, ніж ці вухаті істоти, та й поросся не така ненажера.

Книжки ковтав, те, що не розумів у школі, при виді кролів само собою роз'яснювалося. Досяг відмінного навчання і відмінної поведінки не без кролячої допомоги.

З Сашком вже не бешкетував. А завдяки батьковій науці кінчав школу на першій парті в прямому і переносному розумінні.

А тепер мені інколи сниться та осінь, що йду я до нашої одноповерхової старенької школи. Йду, як усі хлопчики того часу, в підкочених штанах, окремо від піджака, доганяючи куплені на виріст сандалі, а кролі стадом біжать за мною. Біжать і підганяють до науки.

Листи з Дивного Міста.

(продовження)

Лист четвертий. Знову!

Мася Вишка, привіт! Як себе почуваєш, мій пілот №1?

Мама каже, що у тебе сильний кашель і часом піднімається температура. І ще болить горло, і з носом щось не в порядку. Шкода, що наша мама завжди говорить правду. Я б вважав за краще, щоб твоя застуда виявилася вигадкою або розіграшем.

Втім, не будемо падати духом. У своїх подорожах я придбав величезний досвід лікування всіляких хвороб і нездужань. Під час моїх мандрів по диких і маловивчених джунглях Амазонії, місцеві індіанці називали мене «ДЖИГУ», що на їхній мові означає «ВЕЛИКИЙ БІЛИЙ ШАМАН, ЯКИЙ ГУЧНО ХРОПИТЬ У СВОЇЙ ХАТИНЦІ». Скажу тобі по секрету, такі імена індіанці дають тільки особливо визначним фахівцям в області медицини.

Я дам тобі кілька порад і, дотримуючись їх, ти дуже скоро будеш зовсім здоровий.

Отже, по-перше, - ніяких лікарів! Всім

їм тільки й треба, що лякати дітей. Одягнуть білий халат, візьмуть в руки якісь підозрілі штучки і - озирнутися не встигнеш, як попа болить від уколів, а в роті стоїть жахливий присмак від мікстур і таблеток. Ні вже! Дзуськи! Нехай ці доктора самі себе і лікують! Або, в крайньому випадку, - лікують один одного.

По-друге, - потрібна спеціальна дієта. Хвора дитина повинна харчуватися за особливими правилами, тому що її організм гостро потребує корисні речовини і вітаміни. Я тут накидав тобі зразкове меню на кожен день, передай, будь ласка, нашій мамі.

СНІДАНОК. Карамельно-горіхові батончики, фруктовий мармелад,

київський торт, велика чашка гарячого какао.

ОБІД. Суп-морозиво, гоголь-моголь,

шоколадне пюре з цукерками, трубочки з заварним кремом, лимонад, (або ситро).

ВЕЧЕРЯ. Полуниця зі збитими вершками, ЗНОВУ морозиво, (необхідно себе змусити!), крем банановий, гарячий шоколад.

Йдемо далі.

По-третє, - ніякої перевтоми. Для якнайшвидшого одужання необхідно повністю виключити всілякі навантаження. Абсолютний спокій і тільки позитивні емоції! Тому всі нудні підручники, домашні завдання, твори, - в самий дальній ящик столу і щоб ні-ні! Небезпечно для здоров'я! Дозволяються тільки мультфільми, книжки про пригоди, гра з улюбленим собакою, дуель з папугою. Ну, і ще там щось отаке. Мама повинна весь час говорити тобі про те, як сильно ми з нею тебе любимо і який ти в нас хороший син.

Четверте - ... а «в-четвертих» я ще не видумав. Ця сторінка фундаментального дослідження про лікування застуди у дітей ще пишеться. Коли-небудь, ЗНОВУ, ми повернемося до цього важливого «-четверте».

Починай ШВИДШЕ! ЗА ЛІКУВАННЯ,

Мася Вишка! ПОРА одужувати!

Р. S.

Так, мало не забув! Ні в якому разі не їж брудний сніг на вулицях.

НІ!

В!!

ЯКОМУ!!!

РАЗІ!!!!

Мася Вишка, це важливо. Будь ласка, їж тільки чистий сніг! Запам'ятай, чистота - запорука здоров'я.

Обіймаю і цілую.

З надією на швидку зустріч, - твій тато - джигу.

(далі буде)

Борис Кутовий

Катрусині “премудрості”

Каті було трохи більше року, вона ще не вміла добре говорити, а багато слів скорочувала до декількох звуків. Так слово “алілуя” вимовляла як “луя”.

Укладаючи Катю спати на ніч, я запалювала свічку біля ікони і лягала поруч з нею. І ось, Катя, ще маленька дитина, вказуючи пальчиком на запалену свічку, голосно і грізно кричала мені: “Луя!”, - що означало - треба вставати і молитися. І як я не вмовляла її, нічого

не допомагало. Доводилося вставати на молитву. Так маленька Катя привчала маму молитися.

* * *

Каті виповнилося 2 роки. Після літургії батюшка проводив бесіду. “Яка головна мета в житті? Катя, як ти думаєш?” І раптом Катя відповідає: “Пошук”. Цього слова в нашому лексиконі ніколи не було. Ми думали, що помилилися, що нам це почулось. І батюшка перепитав. Катя ще чіткіше відповіла: “Пошук”. Далі батюшка продовжив розмову на цю тему. І запитав: “Катя, а шукання дороги куди?” Катя відповіла: “Додому”. І ручкою вказала вгору.

* * *

Юлія Миколаївна Суркова любила робити фруктові салати і пригощати Катю. Але та відмовлялася. І ось в черговий раз, коли вона стала пропонувати свій салат Каті і пояснювати як це корисно і як це можна не любити, Катя відповіла: “Діти таке не люблять”. Юлія Миколаївна: “А що ж люблять діти?” Катя: “Діти люблять суп, кашу і батюшку”.

* * *

Якось, коли Каті вже було близько трьох років, і вона вже добре і чітко говорила, ми пішли з нею в супермаркет. Катя відправилась сама гуляти по магазину і раптом голосно і чітко заспівала: *“Царство Небесное, жизнь бесконечная, вечная память, вечный покой!”* Йде - і співає собі. Реакцію людей не описати! Її треба було бачити! Одна бабулька мало не впустила з рук сумку і каже: “Що це за дитина? Боже, що за пісні?!”

Вийшли ми з магазину, але пісня-молитва тривала до самого під’їзду.

* * *

Каті 3 роки. Підходить вона до мене і питає: “Мама, а чому я тут?” Я трохи розгубилася і кажу: “А де ж ти повинна бути?” Катя з серйозним виглядом відповідає мені: “На небі!”

* * *

Катя дуже полюбила грати в ляльки. І свою улюблену лялю брала з собою в храм. Підходить до неї Любов Семенівна і питає: “Де це ти собі таку дитину купила?” Катя: “Ви що, не знаєте? Дітей Бог дає, вони з неба”.

* * *

Напередодні річниці подій на Майдані і пам'яті жертв Голодомору нам показували фільм на цю тему.

Через кілька днів вдома Катя раптом підходить до мене і каже: “А я ходила дивитися мертвих”. Я кажу: “Яких таких мертвих, куди ходила?” Катя: “Яких вбили бандити і тих, хто з голоду помер. Я їх усіх перехрестила.” Я знову запитую: “А навіщо?” Катя: “Щоб вони всі видужали”.

* * *

Я відчула себе погано і прилягла полежати. Катя запитує: “Ти що, захворіла?” Я: “Так, трішки”.

Катя приносить мені кухоль і каже: “Випий хрещенської води і з'їж святий сухарик (це вона так Артос називає) і всі мікроби уб'ються”.

* * *

Каті 3,5 роки. Катя взяла свічки і стукає ними об стіл. Папа говорить: “Так не треба!” Катя продовжує стукати. “Заведений” тато вихоплює свічки.

Катя в сльозах прибігає до мене і каже: “Мені руки викрутили!” Я кажу: “А чому ти не слухаєш тата?”. Катя: “От якби він попросив мене добре, я б перестала”. Так вона виховувала нас.

* * *

Катя не слухалася і “завела” мене. Я в почуттях кажу: “Господи, помилуй!” Катя відповідає: “Господи, помилуй! - Це молитва така, ти навіщо її зараз говориш? “Від несподіванки я забула, з якого приводу я розсердилася.

* * *

Каті 4 роки. Одна жінка запитує у батюшки після літургії: “Що робити? Голова крутиться”. А батюшка звертається до Каті, яка пробігала мимо: “Катя, що робити, скажи?” Катя: “Розкрутити в іншу сторону”.

* * *

Мама з відчаєм: “Катя, чому ти зовсім мене не слухаєш?” Катя дуже спокійно відповідає: “Коли не слухаєш - мізки краще розвиваються”.

* * *

- Мама, чому я не хлопчик?
- А навіщо тобі це?
- Я б в Вівтар служити ходила.
На наступний день.
- Я вигадала. Ти обстрижи мене, як Пашу (*братік Каті*), батюшка не впізнає і забере мене в Вівтар.

* * *

Каті 5 років. Катя каже мамі:

“Батюшка сказав, що навіть маленька частинка Причастя освячує всю душу, і якщо людина захоче, то навіть може стати святим. Це так?” Мама: “Так, звичайно.” Катя: “Значить, треба всіх бандитів, які вбивають на війні людей, взяти і привезти до батюшки. І причастити. От і все.”

Тетяна Протопопенко

Лист

Шановний отче Володимире!
Ми з радістю ознайомилися з виданою вашим колективом книгою «В Україні є такий куточок» та життям Вашої парафії. Побачили дуже багато близьких нам за духом напрямків діяльності Вашої та отця Василя. На жаль, нами зроблено набагато менше, ніж встигли Ви.

Ще раз дякуємо вам за інтерес до наших видань і висловлюємо щирі вдячність за ту радість, що ми хоча й заочно познайомилися з такими гідними і близькими нам за духом людьми!

Хай Господь допомагає Вам у всіх Ваших справах!

З щирою повагою,
Володимир Романенко,
Голова правління БФ «Богуслав»

Лист

Всечесніший отче Василю!
Звертаюсь до всіх, хто приготував видання, присвячене 165-тіттю від народження Івана Манжури “Трьомсин-Богатир” з подякою за високопрофесійне, ідеологічно-патріотичне оформлення казки-розповіді для дітей і дорослих. Вдале, щемне і зворушливе поєднання минувшини з жорстокою сучасним не може залишати читача байдужим до долі України, до ворога, який руйнує...

Включення світлин волонтерів, поранених, дітей та жінок, що допомагають, вказує на загальнонародні настрої спротиву проти поневолення.

Листи-відгуки Дмитра Котлярчука, Валентини Котлярчук і Тамари Кохановської, поезія Бориса Гуменюка підкреслюють цінність і популярність Вашого досвідченого і працьовитого колективу, дух якого, за висловом Юрія Фоменка: “не підпорядковується ніякому насиллю...”

З призначенням: відкриття
Зикова Сучасника
Гітлінгів зовн. наукової
товариства на Мовенко
37
вересень 2016

Світ не без добрих людей

Біда була-ходила поруч. І що символічно - з косою, яку сусід недбало кинув у траві. Діти, Варя з Павликом, гралися, вона тікала, а він доганяв. Раптом - крик: Варя стоїть посеред городу, простромлена тою косою наскрізь. Павлик кричав так, що батько Костянтин вмить прибіг до них. Ніби досвідчений хірург (мабуть, це армійський досвід), Костя зняв доню з коси і швидко поніс додому. Варя від втрати крові була вже біла, як стіна, пульс не відчувався. Стали в нагоді рушники, що о. Василь дарував Варі після вінчань “на придане”. З них Костя і мама Таня наклали джгут і скрутили його шматком будівельної арматури. В машину! По розбитій дорозі так мчали, ніби летіли. “Ти хоч нас не вбий, довези, - молить мама Таня Костю, однією рукою тримаючи джгут, другою - мобілку: обзвонює всіх, кого знає, щоб допомогли, щоб в лікарні їх вже чекали. Мчали так, що на під’їзді до Синельникова машина загорілась і, повна диму, в’їжджає на

подвір'я ЦРЛ. Бігом в реанімацію. Дві години головний лікар, **Петро Васильович Довгань**, анестезіолог **Оксана Володимирівна Кононенко** та хірург **Руслан Володимирович Шинкаренко** спасали Варі життя і зробили все, щоб можна було дочекатися бригаду лікарів з Дніпра...

І ось, судинний хірург з Дніпровської лікарні на Космічній, **Олександр Володимирович Соловійов** та дитячий хірург **Ірина Володимирівна Царьова** спасли Варі ніжку.

Через дві години - знову двохгодинна операція. “З такою травмою живуть дві хвилини! - кажуть лікарі, - критична втрата крові, відсутність тиску, розрив всіх життєво необхідних судин...”

Реанімобіль мчить в Дніпро, на Космічну.

Мама Варі, Тетяна Вощина, розкаже: “Колектив реанімаційного відділення ОДКБ на Космічній - це люди-герої, бо я бачила, як вони спасали не тільки Варю, а й багато інших діточок, яких висмикували із лап смерті у прямому значенні цих слів. Лікарі **Олександр**

Петрович Гладкий та Ірина Юр'ївна Архіпова поставили Варю на ніжки. Всі операції були проведені на найвищому професійному та мобільному рівні!!! Подякуємо їм словами Варі: «Це Господь творить дива і обрав для цього Ваші руки, дякую Вам за можливість жити та ходити!»

Висловлюємо слова подяки нашим отцям із Рубанівського: священику Василю Пишному, священику Володимиру Дерев'янко, диякону Павлу Тепіну за молитви, за підтримку, без якої нам з Костянтином було б важко вистояти.

Велика Свята Подяка і Миколі Миколаєвичу Пуховому, який весь цей час контролював хід операцій.

Родинам Ковальчуків та Протопопенків, які годували нас так смаченно...

Брати і сестри нашого рубанівського храму Покрови, які молилися та допомогли нам матеріально, всім Вам уклін, бо ми відчували Вашу підтримку кожною клітиночкою.

Директору 1-ї школи Валентині

Леонидівні Мойсовій, кл. керівнику
Світлані Іванівні Овчаренко, всьому
4-А класу з батьками велика подяка,
ви молодці, дуже підняли Варі настрої
і дух!!! Усім учням 1-ї школи за
доброту душі і зібрані кошти.

Дякуємо донорам і всім тим людям,
які своєю кров'ю кожен день рятують
чиєсь життя, та врятували і нашій
Варі!!!

Всім, до кого «дотягнувся» інтернет,
і хто молився за Варю теж подяка за
доброту і співчуття!!!

Рідненькі наші, всім кланяємося, та
віримо, що ваша підтримка повернеться
і до вас Божою Благодаттю!!!

Варя пробула в реанімації всю
суботу та неділю. Незважаючи на
вихідні і свято (день міста Дніпра)
лікарня приймає і приймає в різній
мірі покалічених діточок, рятує їх,
дає нове життя.

Ледь відійшовши від наркозу, Варя
одразу запитує: “А як той хлопчик,
Михайлик, що вчора його привезли
в реанімацію? А за мене вже не
турбуйтеся, бо в мене вже все гаразд!”

Отакі вони - наші віруючі діти і святі герої-лікарі!

Є прислів'я: "Світ не без добрих людей". Ця пригода показала: Світ зітканий із Світла і добрих людей та пронизаний Духом Божим!

Осінні люди

Все ще вабить серпень свіжим сіном,
Ще дарує медом щедрий Спас.
Ми - не літні люди, ми – осінні,
Літечко склював підступний час.

Осене, надходить час прозріння,
Літечко, прощай, вже назавжди.
Ми - не літні люди, ми – осінні,
Нас уже полюють холоди.

Але вперте серце не здається,
І летить твоє навстріч мені.
Хтось на нас скептично озирнеться,
«Літні люди, а в очах – вогні».

Сонце прожене примарні тіні,
Спалахне мій вогник від твого.
Ми - не літні люди, ми – осінні,
Ми іще з тобою – о-го-го!

Ми ще повоюємо за правду,
Ми ще помандруємо в світи,
Тільки б вірить, як в сімнадцять, радо
Я – для тебе, і для мене – ти.

Ти мені таким здаєшся сильним,
Молодим, надійним повсякчас.
Ми - не літні люди, ми – осінні,
Бог з ним, з літом! Осінь любить нас.

Підготували:
священик Володимир Дерев'янка,
диякон Павло Тепін, Ігор Чечель,
Григорій Бондаренко,
Володимир Філіпов

Ілюстрації
Володимир Єрмаков,
Олексій Єрмаков,
та з інтернету

Дарунок

Священик Василь Пишний
Храм Покрови, с.Рубанівське,
Васильківський р-н, Дніпровська обл.,
т. +380675238992

naviky@ukr.net www.naviky.dp.ua
а/с 1847, м. Дніпро, 49027, Україна

Надруковано в типографії "Літограф"

